

פענוח הערות ומראי-מקומות לקוטי שיחות חלק יט אנרת התשובה א.

ניט אין מציאות: צי ס'איז געווען די משפחה אָדער אַן אַנדערע - נאָר ביידע רעדן וועגן איין און דער זעלבער משפחה וואָס האָט געשטאַמט פון ביידן, פון דודין און פון יואב'ן (דורך זייער מתחתן זיין צווישן זיך) (*), און די מחלוקת פון ר' מאיר און ר' יוסי איז : דורך וועלכער מעלה און חשיבות פון דער משפחה, איז געקומען זייער מנדב זיין עצים למזבח בעשרים באב. ר' מאיר האַלט, אַז דער זכות פון דוד המלך האָט עס ביי זיי אַרויסגערופן, און ר' יוסי האַלט אַז דער זכות פון יואב בן צרוי' האָט עס ביי זיי אַרויס- גערופן* אבג ב. אין וואָס איז באַשטאַנען דער גודל המעלה פון נדבת עצים בעשרים באב, וואָס צוליב דעם זוכט מען ביי דער משפחה אַ ספּעציעלע נתינת כח און זכות אבות די גמרא זאָגט (*): מחמשה עשר באב ואילך תשש כחה של חמה ולא היו כורתין עצים למערכה לפי שאינן יבשין" (פון חמשה עשר באב און ווייטער ווערט שוואכער די קראפט פון דער זון און פון דאָן אָן האָט מען שוין ניט געשניטן קיין ביימער פאַר דער מערכה (פון מזבח), ווייל זיי זיינען ניט טרוקן). דער דין איז אַז ווערימדיק האַלץ איז פסול צום מזבח, און דעריבער, בשעת תשש כחה של חמה", האָט מען חושש געווען אַז די עצים זיינען ווערימדיק די ערשטע נדבת עצים נאָך חמשה עשר באב איז געווען בעשרים באב. דאָס האַלץ האָט מען געמוזט שניידן פריער כנ"ל, און די בני המשפחה האָבן עס געבראַכט פאַרן מזבח בעש- רים באב, אין אַ צייט ווען קיין אַנדערע גוטע האַלץ האָט מען שוין ניט גע- קענט שניידן. ועוד: זיי האָבן געהאַט אינזינען כמה זמן איידער מ'האט גע- דארפט די האַלץ, חוקר זיין וועגן דעם וכו' און צוגרייטן אויף שפּער טער (*). און דעריבער האָט די נדבת עצים פון דעם טאג, עשרים באב און אויך די נדבה פון דער משפחה וואָס האָט מנדב געווען נאך זיי בעשרים באלול) אַ חשיבות וואָס איז ניטאָ באַ די נדבות פון יענע משפחות וואָס האָבן מנדב געווען פריער, וואָרום זיי האָבן געגעבן האַלץ אין אַ צייט ווען מען האט

***תענית כו.** זמן עצי כהנים וקהם, תשעה. באַקד בניסן, בני אַרח בן יהודה. בעשרים בתמוז, בני דוד בן יהודה. בתמשה באב, בני פרעש בן יהודה. בשבעה בו, בני יונדב בן רכב. בעשרה בו, בני סנאה בן בנמי. בתמשה עשר בו, בני ותוא בן יהודה, ועמקם פהגים ולוים וכל מי שטעה בשבטו, ובני גונבי עלי בני קוצעי קציעות. בעשרים בו, בני פחת מואב בן יהודה. בעשרים באָלול, בני עדין בן יהודה. באַקד בטבת שבו בני פרעש שגיה. באַקד בטבת לא היה בו מעמד, שגיה בו הלל וקרוב מוסף וקרוב עצים:

לקוטי שיחות חלק ד עמוד 1103:א. דעם איינציקן מאָל וואָס איך האָב לע"ע געפונען עס זאל דערמאַנט ווערן אין ש"ס דער טאָג עשרים באב (*). איז אין מסכת תענית). די משנה דער-ציילט דאָרטן, אַז כ' אב איז געווען א יום טוב ביי אַ געוויסער משפחה, צוליב דעם וואָס אין דעם טאג האָט מען גענוצט זייער האַלץ אויפן מזבח אין בית המקדש. ס'איז געווען אַ צייט ווען אין דער לשכה איז ניט געווען קיין האַלץ, האָבן דאָן געוויסע משפחות זיך מתנדב געווען צו ברענגען האַלץ פאַרן מזבח. ווען עס האָט זיך אויס- געלאָזט דאָס האַלץ וואָס עס האָט געבראַכט איין משפחה, האָט עס דאן מנדב געווען אַ צווייטע, א.ז.וו. האָט מען מתקן געווען, אַז אין דעם טאג וואָס אַ משפחה האָט דאָן געבראַכט האַלץ זאָל מען אין דעם טאָג נוצן פון איר האַלץ אויך אין דער צייט ווען ס'איז פאַראַן האַלץ אין דער לשכה, און דער טאָג איז געווען דער יום טוב פון דער משפחה י). וועגן דער משפחה וואָס האָט מנדב געווען האַלץ בעשרים באב, איז פאַראַן אין גמרא צוויי דיעות): ר' מאיר זאָגט הן הן בני דוד בן יהודא" און ר' יוסי זאָגט הן הן בני יואב בן צרוי". ולכאורה, ווי איז שייכות א פלוגתא אין אַ מציאות? נאָך מער : ס'איז דאָך אלו ואלו דברי אלקים חיים" (*), איז ווי קען עס זיין בענינינו? ויש לומר, אַז די אויבנדערמאַנטע פלוגתא צווישן ר"מ און ר"י, איז

עס געקענט שניידן פון דאָס ניי, און ווייל די נדבות פון נאָך חמשה עשר באב, זיינען געווען ספעציעל חשוב, דעריבער קלערט די גמרא. פון וואנען עס האָט זיך גענומען אַזאַ פעולה חשובה ביי די משפחות (*). ג. נאָך מער: די עצים אַליין זיי נען קיין קרבן ניט געווען. מ'האט זיי געדארפט האָבן למערכה אויף וועלכע מ'האט מקריב געווען קרבנות. דער קרבן אַליין וועלכן מ'האט פֿאַר- ברענט אויף די עצים – איז ניט געווען דוקא זייערער, אָדער מקרבן צבור (וואָס זיי זיינען אַ טייל פון צבור) עס זיינען געווען קרבנות פון אַלע אידן. ועוד יותר: צווישן די קרבנות זיינען געווען אויך חטאות. אשמות וכדומה, וואָס עס האָבן גע- בראַכט בעלי עבירות אַלס כפרה אויף זינד. פונדעסטוועגן האָבן די משפחות חוקר געווען מיט אַ צייט פריער וכו' כנ"ל - ניט צוליב זיך אַליין נאָר בכדי צו אַרויסהעלפן אַ אידן וואָס איז דורכגעפאַלן אין אַן עבירה. אַז ער זאל קענען מקריב זיין אַ קרבן וואָס זאל אויף אים מכפר זיין. - און נאָך אַ גרעסערער ענין: אַט דער אָפגעבן אַ זאָך וועלכע מען קען ניט קריגן, אויף צו אַרויסהעלפן אַ זינדיקן אידן, איז געווען מיט שמחה, ביז אַז מען האט דעם טאג, יום קרבן עצים. געמאַכט פֿאַר אַ יום טוב פון דער משפחה. און אין דעם איז די פלוגתא פון ר"מ מיט ר"י, צי דער כח פֿאַר אַזאַ הנהגה האָט זיך גענומען פון דוד המלך אָדער פון יואב בן צרוי'.

לקוטי שיחות חלק ט עמוד 86. א. ע"פ המבואר לעיל : אין דעם חילוק צווישן חדש אב און חדש אלול, קען מען אויך מבאר זיין וואָס עס ווערט דערציילט אין משנה אז עשרים באב איז געווען דער טאָג ווען בני פחת מואב בן יהודה" האָבן מנדב געווען עצים פארן מזבח, און עשרים באלול בני עדין בן יהודה". שטעלט זיך די גמרא : אויף בעשי רים בו (באב) בני פחת מואב בן יהודה" און ברענגט צוויי דיעות ווער זיי זיי נען דאָס געווען : ר' מאיר זאָגט בני פחת מואב בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה" און ר' יוסי זאָגט הן הן בני יואב בן צרוי". דערנאָך שטעלט זיך די גמרא אויף בעשרים באלול בני עדין בן יהודה" און ברענגט אויך וועגן זיי צוויי דיעות: ר' יהודה האַלט | בני עדין בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה" און ר' יוסי זאָגט הן הן בני יואב בן צרוי" דערנאָך ברענגט די גמרא דעם לשון המשנה באחד בטבת שבו בני פרעוש שני", און פרעגט: מני מתניתין . אי ר' יוסי ליתני (ביי די בני עדין") שבו בני יואב בן צרוי שני" (וויי באַלד אַז הן הן בני יואב בן צרוי" פונקט ווי בני פחת מואב" האָט גע- דאַרפט שטיין שניי - אַזוי ווי ביי בני פרעוש", וואָס ביי דעם צווייטן זמן פון זייער נדבה שטייט דער לשון שני"?) און די גמרא ענטפערט : תרי תנאי ואלבא דר' יוסי" ולכאורה, צוליב

וואָס דאַרף די גמי פרעגן פון דעם לשון שני" " וואָס שטייט ערשט ווייטער אין דער משנה באַלד אויפן אָרט שטעלט זיך דאָך אויך אַ (גרעסערע) קשיא : פאַרוואָס ביי עשרים באב רופט מען די בני יואב בן צרוי" " מיטן נאמען בני פחת מואב" און ביי עשרים באלול בני עדין" ? זעט מען דערפון, אַז דאָס (וואָס די זעלבע משפחה ווערט אָנגערופן ביי איין נדבה מיט איין נאָמען און ביי אַ צווייטער נדבה מיט אַן אַנדער נאָ- מען) האַלט ניט די גמרא פֿאַר אַ קשיא", דאָס זיינען טאַקע צוויי פֿאַר- שידענע נעמען אָבער ס'איז די זעלבע משפחה. [וי"ל: וויבאלד אַז דעם תירוץ תרי תנאי כו' " זאָגט די גמרא בלויז בכדי צו פאַרענטפערן די קשיא מני מתניתן כו' ליתני כו' שני" " (מצד דעם וואס מען זעט אַז די משנה נוצט זיך מיטן לשון שני" " בנוגע די בני פרעוש), און מצד דעם איז די גמרא מחדש תרי תנאי כו'"] (און אַז איינע פון די צוויי משפחות בני פחת מואב אָדער בני איז דאָך . עדין איז געווען ניט בני דוד און ניט בני יואב פאַרשטאַנדיק, אז בנוגע צו די צוויי ברייתות גופא (וואָס אין גמ' שטייט ניט אז ס'איז תרי תנאי") קען מען אָננעמען * אַז עס איז ניט קיין פלוגתא צווישן זיי, און בני פחת מואב" מיט בני עדין" זיינען די זעלבע משפחה י.]. און וויבאלד אַז די זעלבע משפחה ווערט אָנגערופן ביי די צוויי נדבות מיט אַנדערע נעמען איז מובן . אַז די נדבת עצים בעשרים באב איז שייך צו (דעם נאמען) בני פחת מואב", און פון עשרים באלול - צו (דעם נאמען) בני עדין". . ב. וועט מען עס פאַרשטיין בהק' דים וואָס מען האט שוין גערעדט אַמאָל בארוכה. אַז די נדבת עצים בעשרים באב און בעשרים באלול, האָט געהאַט אין זיך אַ מעלה מיוחדת לגבי דער נדבת עצים אין אַנדערע זמנים וואָס ווערן אויסגערעכנט אין דער משנה: מחמשה עשר באב ואילך .. לא היו כורתין עצים למערכה לפי שאינן יבשין", קומט דאָך אויס, אז בעש- רים באב און בעשרים באלול (נאָך חמשה עשר באב) האָט מען שוין ניט געקענט שניידן קיין (אַנדערע גוטע) עצים. און פונדעסטוועגן האָבן די צוויי משפחות הנ"ל אַוועקגעגעבן זיי ער האַלץ פֿאַרן מזבח, בכדי אַז אַלע אידן, אפילו בעלי עבירה, זאָלן קענען מקריב זיין זייערע קרבנות לכפר על עוונותיהם. ונוסף לזה: אט דעם אַוועקגעבן עפעס וואָס מען קען ניט קריגן, צו- ליב אַרויסהעלפן אַ זינדיקן אידן - האָבן זיי געטאָן בשמחה, ביז אַז מען האָט יענעם טאָג - יום קרבן העצים קובע געווען פֿאַר אַ יום-טוב פון דער משפחה. ג. אָבער אין דעם ענין גופא, פון אָפגעבן - ובשמחה - עפעס אַזוינס וואָס מען קען ניט קריגן, בכדי אַרויסצוהעלפן אַ צווייטן אידן - זיי נען פאַראַן צוויי אופנים: איין אופן איז, אַז דער מנדב קוקט אויף דעם אידן וואָס דאַרף ברענגען

דעם קרבן - פון אויבן אַראָפּ : יענער איז אַזאַ וואָס איז נכשל געװאָרן אין אַ חטא און דאַרף אָנקומען צו אַ קרבן; און ער, דער מנדב, איז אַזאַ וואָס שטייט בתכלית השלימות. ביז אַז נישט נאר וואָס ער דאַרף נישט אָנקומען צו אַ קרבן פֿאַר זיך אַליין נאר ער פאַרמאָגט אפילו האַלץ אויך פֿאַר אַ צווייטן (און אין אַזאַ צייט ווען מען קען שוין קיין גוטע האַלץ נישט קריגן), און מצד מצות הצדקה גיט ער אַוועק זיין האַלץ צוליב יענעם, און ער טוט עס בשמחה (באופן פון והמפייסו). אַ צווייטער אופן איז אָבער, אַז ער איז זיך מתבונן: אמת טאַקע אַז זיינע כחות הגלויים זיינען בתכלית השלימות, אָבער - ווער ווייס וואָס עס טוט זיך מיט זיין עצם הנפש און דאָס דערנעמט עס ביז לבכי' (במרי' רות), דאָס פועל'ט אויף אים אַז ער זאָל זוכן צו טאָן אַ צווייטן אידן אַ טור בה, ווייל ביי אים איז אָפגעלייגט, אַז כאַטש דער צווייטער איז נכשל געװאָרן אין אַ חטא איז יענער העכער פון אים. ד. און דאָס איז דער חילוק צווישן דער נדבת עצים בעשרים באב פון בני פחת מואב, און דער נדבת עצים בעשרים באלול פון בני עדין: מצד דעם ענין פון חדש אלול. חדש הרחמים, ווען ביי אים איז מאיר גילוי אלקות, פילט ער אַז ער איז בן עדין - שהי' מעדן עצמו להיות מיושב דעת בדברי תורה, אַז ער האָט אַ ספּעציעלן געשמאק אין תורה און אעפ"כ איז ער יורד פון זיין מדריגה בכדי אַרויסצוהעלפן אַ צווייטן אידן - שלמטה ממנו - ; אָבער מצד דעם ענין פון חדש אב חדש הדינים, ווען ער דערהערט דעם עזבני גו' שכחני, דאָן איז ער מרגיש ווי ער איז פון בני פחת מואב, פון רות המואבי, וואָס בי חסדי ה' האָט זי זיך מגייר געווען. און דעריבער קוקט ער אויף יעדן אידן. - ווי יענער שטייט העכער פון אים, און במילא העלפט ער יעדן מיט וואָס ער קען. - ועפ"ז איז אויך פאַרשטאַנדיק וואָס פון פשטות הכתובים אין תושב"כ אין משמע, אַז בני פחת מואב שטאַמען פון יואב און בני עדין פון דוד, ווייל עבודתו של יואב איז געווען בעיקר מלחמה, עבודת הבירור רים, און עבודתו של דוד איז געווען בעיקר עסק התורה.

1) לקוטי לוי יצחק אגרת עמוד תיד. ב"ה, י"א ניסן נשיא לבני אשר, הצחרית. דניפראפעטראווסק. בני אהובי חביבי ויקירי מו"ה מנחם מענדל שיחי' לאויט"א עש"ז. כלתי היקרה חי' מושקא שתחי'. היום בני יחי' הוא יום הולדת שלך שמלאו לך שלשים ושש שנה לארך ימים ושנים טובים ונעימים ביחד עם זוגתך כלתי שתחי', שהמספר לוי יש לו מעלה גדולה, והוא כי המקור דכל נשמות ישראל הם השלשה אבות וי"ב שבטים, שנרמז זה בחדש ניסן הנקרא חדש האביב. אביב הוא א"ב י"ב, א"ב הוא השלשה אבות הנרמזים בא"ב שמספרו ג'

שראשיתם אברהם ואחריתם יעקב זהו א"ב האות הראשון דאברהם א' והאות האחרון דיעקב ב', ואב שהוא מספר ג' הוא א' בפ"ע וב' בפ"ע. כי אברהם שהוא האב הראשון הוא האדם הגדול בענקים, והוא המשקוף, ויצחק ויעקב הם שתי המזוזות במד"ר פ' בא (והוא ע"ד כח"ב שכתר גופא כולל חו"ב, היינו מה שבאברהם גופא יש אותיות אב כסדרן אחר האות א' ב'), י"ב הוא הי"ב שבטים הנחלקים לב' בחי', עשרת השבטים והב' שבטים יהודה בנימין, ויהודה ובנימין גופא כוללים כל הייב שבטים, כי יהודה הוא סוף בני לאה שאחריו כתיב ותעמד מלדת ובנימין הוא סוף בני רחל, כי השבטים הם במל' בכלל, ומל' היא בחי' יהודה בנימין יהודה הוא מל' כי לו ניתנה המלוכה והוא ה' המלך באחיו, ובנימין הוא יסוד דמלי הרוחא דשביק בגווה כידוע. המלך הראשון ה' שאול מבנימין ואחריו דוד שמלכותו קיים לעולם מיהודה. והי"ב שבטים נולדו מיעקב היינו יהודיה בנימין שהם מספר יעק"ב והר"ת שלהם הוא הר"ת וס"ת דיעקב. ויהודה ה' הערב בעד בנימין כמ"ש אנכי אערבנו כו', ובחלקם נבנה בהמ"ק שבהמ"ק שייך לכל הי"ב שבטים, כי הת"ר שקלים ששלם דוד בעד מקום המקדש הוא מכל הי"ב שבטים ג' מכל שבט כדרז"ל. והוא בחלקם דיהודה ובנימין, הרי שהם כוללים כל הי"ב שבטים. והיינו מה שי"ב ר"ת יהודה בנימין. והג' אבות מולם הם אבות לכל שבט ושבת מהי"ב שבטים, א"כ הוא ג' פעמים י"ב שעולה ל"ו, הרי שלו הוא המקור דכל נש"י. והמספר הזה בשרשו למעלה רומז הל' על הג' מוחין שכ"א כלול מ' והו' על הששה מדות. (שבמוחין הוא עשיריות, ובמדות הוא יחידות, כידוע בענין שני חיי שרה), ומה שלא נרמזה גם המל', הוא כי ל"ו מורה על דכורא, משא"ב מלי היא נוקבא, והוא ל"ה שהוא לשון נקבה (וכמשי"ת לקמן בענין הסנהדרין). ובפרטיות הל' הוא בינה (הכוללת כל הג"ר כידוע בענין הרקיע דערבות) שעל ו' דז"א. ומספר ל"ו מתחלק לב' ג' ד' ו' ט' י"ב י"ח, שביחד הוא מספר ד"ן הוא מה שבין האותיות ל"ו הם האותיות ז' ח' ט' י' כ', שמספרם דין, ויש עוד במספר ל"ו שהוא אות ו' ובהכפלו על עצמו ופ"ו הוא ל"ו. (ועולה זה עם הנ"ל שהוא לי בינה, ו' ז"א, כי בינה הוא ה' ראשונה שבשם, הנה ה' פעמים ר' הוא ל', ואח"כ ו' פשוט הוא ז"א). הנה זה רומז על קו האמצעי ת"ת ויסוד, ת"ת ו' הפשוט יסוד ו' המלוי, בהכפלם זה ע"ז הוא ל"ז, כי אות ו' מורה על נקודת חלם, ומורה ג"כ על נקודת מלופו"ם, כמו טוב בחולם טוב במלופו"ם וכדומה, נקודת חלם הוא בת"ת ונקודת מלופו"ם הוא ביסוד. הנקודות הללו יש להם מעלה על כל שארי הנקודות, ששארי הנקודות הם תחת האותיות משא"כ הללו, חלם הוא למעלה ע"ג האות, ומלופו"ם הוא

באמצע. והוא מעלת כלב ויהושע על שארי מרגלים, בע"ח שער הארת המוחין סופ"ה. (וכן ברום גבוהים בתהו, נקודות חולם ומלופו"ם הוא ההבל וההארה שמטבור ומיסוד דא"ק לכתר וח"ב דתהו, דהיינו לבחינות דכחב"ב שנתקיימו, משא"כ שארי הז' נקודות שתחת האותיות הם להז' שנסברו ולאחורי חו"ב שנתבטלו ולאחורי נה"י דכתר שנפגמו כמ"ש בשער דרושי נקודות פ"ג ובמ"ח סוף מס' אורות הנקודים. ועולה עם האמור בשער הארת המוחין הנ"ל, כי שרש ה' מרגלים שרצו להיות במדבר בתהו יליל ישימון בארץ לא עבר בה איש, ונק' מרגלים, שרשם מהיי טיפין שיצאו מצפרי הרגלים, ומיתתם ה' ע"י תולעים כדרז"ל, הוא התול"ע דתהו, לעו"ת אדם בריבו, ועיין בפע"ח בכוונת התמיד ופיטום הקטרת, וכמ"ש במ"א בענין מארז"ל מרגלים ע"ש מעשיהם נקראו, סתור בן מיכאל נחבי בן ופסי, וא"כ כלב ויהושע שרשם מהנקודות חל"ם ומלופום דשם שמצד בחיי אלו נתקיימו כח"ב. והיינו מה שמה"מ מהלך בצדי הרחובות, בצדדין דוקא, ולא באמצע, השרש הוא בתהו שמשם הוא המיתה ר"ל, הנה הוא מהלך בצדדין דוקא כי תהו ה' בסוד ב' קוין כמ"ש בת"א פ' וישלח ע"ש. משא"כ באמצע בקו האמצעי, חל"ם מלופו"ם, ת"ת ויסוד יעקב ויוסף אין שם מה"מ). הנה בהכפלים עולה ל"ו, ה' הוא בת"ת שהוא עשיר עמודא דאמצעי, ברע"מ תשא דקפ"ז. ועיין בבה"ז שם, שמאיר בו מבינה שמשם הוא העשרות. זהו הנשאר הוא ביסוד הנק' דל, שאין מתפשט שם הארת הבינה. והיינו מה שתיבת לו מורה על דכורא. כי ת"ת ויסוד הם בדכורא דז"א. ומה שיש הכפל וההתכללות בו' שעולה אז מספר ל"ו, הוא מצד הארת המוחין במדות שאז מתכללים המדות, ועיין בלקו"ת בד"ה אתם נצבים. היינו הפירוש הקודם של"ו הוא הג' מוחין והששה מדות. ובזהר ר"פ ויקרא שאות ו' הוא אות אמת, והוא מדתו של יעקב, ויוסף יסוד הוא תולדות יעקב מדת השלום, והתכללותם יחד הוא מדת אמת ושלום יחד כמ"ש אמת שלום אהבו. (ומה ששלום מתגבר על אמת, כי מותר לשנות מפני השלום, כי שרש יוסף גבוה מיעקב, וכן בשרשם אמת הוא התיקון הז' מהי"ג ת"ד הפנים דא"א, משא"כ שלו"ם הוא המצח דא"א ששם יסוד דעתיק, שהוא מז' תקוני גלגלתא, והמצח גבוה מהפנים, ועיין בלקו"ת בהביאור דצאינה וראינה דרוה"ר ועיין בע"ח שער א"א פ"ו תראה שם גודל מעלת המצח שמאיר שם גם חו"ב דעתיק, וכידוע בענין עת רצון דמנחת שבת). והם יש להם קיום כי עליהם העולם קיים כמאי על שלשה דברים העולם קיים על הדין אמת ושלום כו', היפך מתהו שנשבר, כי הם בקו האמצעי שיש לו קיום. (והלימוד שמותר לשנות מפני השלום הוא מהקב"ה

באברהם ושרה, ומהשבטים שיהי' שלום בין יוסף ואחיו, הוא השלום בפמליא של מעלה בין אברהם ושרה או"א והשלום בפמליא של מטה בין יוסף יסוד ז"א ואחיו מל', וכמ"ש יעשה שלום לי שלום יעשה לי, ועיין בלקו"ת בהביאור החלצו. באברהם ושרה או"א שינה הקב"ה כתר, וביוסף ואחיו שינו השבטים מל', כי מלי משתווה לכתר, כמאי כתר עליון איהו כתר מל', ועיין בשער אנ"ך פ"ט ודו"ק והבן). ההתחלקות דל"ו הראשון והאחרון הוא ב"פ ח"י או ח"י פעמים ב', שהכל א', והיינו ההתחלקות דל"ו ופ"ו הוא ההתחלקות האמצעי, והראשון והאחרון הוא ב"פ ח', הוא עדמ"ש חי חי הוא יודך כמוני, הב"פ חי הוא חי דיסוד אבא המאיר בבינה, וחי דיסוד ז"א המאיר במל', והוא בארצות החיים, בי ארצות בינה ומל' שבכ"א מהם הוא חי, חי דיסוד אבא בארץ דבינה, וחי דיסוד דז"א בארץ דמל'. וכמו החיים ההדס וחיים דלולב בפע"ח שער הלולב פ"ב, והיינו ע"ד הב' בחי' שלום הנ"ל. ובפרטיות יותר הב"פ חי הוא בזו"ן גופא, חי הוא יסוד ז"א דכורא יוסף הנק' חי כמ"ש בני יוסף חי הוא בסוד אבר חי, וכן כסף חי, וחי דיסוד דנוקבא הרוחא דשביק בגווה בחיי בנימין (שבאמת חיות הנוקבא דמל' הוא מהרוחא דשביק בגווה שהוא הנפש דמל', כמ"ש בע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ז' ח' ע"ש). שכשמתחברים שניהם יוסף ובנימין דוקא אז יש היחוד להזריע להולדה. (משא"כ היחוד הראשון הוא רק לעשותה כלי, ולא להזריע, שע"י היחוד הראשון נעשה רק בחיי בנימין הרוחא דשביק בגווה. והוא מה שלידת בנימין תלוי בלידת יוסף כמו שאמרה רחל בלידת יוסף, יסף ה' לי בן אחר, שקאי על בנימין, ועיין בשער מין ומ"ד דרוש י', ובפע"ח בשער ק"ש שעהמ"ט, וד"ל). והיינו מה שבני תלוי במזלא בקו האמצעי דוקא, דעת, שמורה על היחוד להזריע להוליד בנים. (משא"כ חיי ומזוני הם מחויב שבהקוין ימין ושמאל) הנה נצרך לבני ב"פ חי הוא בקו האמצעי הכולל ב' הקוין, זהו מה שהתחלקות המרכזי דל"ו הוא ופ"ו, שהוא קו האמצעי יעקב ויוסף כנ"ל, ומחבר ההתחלקות הצדדיות, בים ח"י ח"י פעמים ב' הוא מה שהוא מחבר ב' הקוין יחד, כי דכורא הוא חסד ונוקבא היא גבורה כידוע, ואז יש בני מהב"פ ח"י, ושאר ההתחלקות האמצעיות ג"פ י"ב וי"ב פעמים ג' שהכל א' נת"ל מהו"ע זה, שהוא כמו הג' אבות וי"ב שבטים. וההתחלקות דד"פ ט' וט' פעמים ד', שהכל א', תבין שרומז על הי"ג תיד שהם ד' וט', (והם האותיות שקודמין ליה דחו"ב, כי הדיקנא היא על גבי חרב) שכללות הדיקנא הוא התרין מזלין נצר חסד ונקה שכ"א מהם כולל כל הי"ג ת"ד כמ"ש בשער הולדת או"א וזו"ן פ"ו, שמשם נמשך בני התלויים במזלא. ובאמת המזלות הם כמו ב' וואוי"ן בהתחברותם יחד, הוא כמו ופ"

שעולה ל"ו. והולדת בני הוא על המטה שלכן נק' מטה פוריא שפרין ורביץ עלי' כמארז"ל. (ודוק במלת פורי"א שרומז על היחוד, כי מספרה הד' שמות עסמ"ב עם שם אד' דמל'. גם כמו יאיר לנו שהוא הג' שמות אל אלקים הוי' רק שם אל הוא מלא, כי הוא המקיף שבמלוואו עולה הק"ף, כמו וימינו תחבקני, וכמו המשקוף שעל ב' המזוזות הנ"ל, וע"ד החופה שעל החתן וכלה, כי הוי' ז"א אלקים מל', והחופה בינה ס"ג שעקריותו הג' יודי"ן וא' מספר אל, וויל). הנה בחי' זו הוא הלעומת דמטתו של עוג שהיתה ברז"ל (הלעומת הדי נוקבין דקדושה בלהה רחל זלפה לאה, כי בסט' דלעו"ז הוא ושפחה כי תירש גברתה לכן קדמו השפחות בברז"ל, משא"כ במזבח דקדושה שאשה נמשלה למזבח כמארז"ל לא תניף עליהם ברז"ל, ובכלל בבהמ"ק הנק' חדר המטות לא נשמע ברזל) ארכה ט' ורחבה ד', א"כ יש כאן בכפלין דפ"ט, טפ"ד, והיינו שלא יהי' מטתו של עוג ח"ו, אלא מטה, פוריא, פרי' ורבי' בקדושה. ויש עוד בחי' ומעלה במספר ל"ו שהוא מספר האותיות מא' עד ח', מספר הנרות דחנוכה, שזה ג"כ שייך לבני, כי הרגיל בנר הוויין לו בנים ת"ח כמארז"ל במס' שבת, וחנוכה חל בפ' מקץ ששם כתוב מלידת בני יוסף מנשה ואפרים שהם בנים ת"ח, (והראי' כי כך יברך ישראל כו' כאפרים וכמנשה) גם שם כתוב מפגישת והתחברות יוסף ובנימין הנ"ל. וידוע שבחנוכה מאירים המזלות נצר חסד ונקה הנרמזים בתיבת חנוכה, חנ"ו (למפרע ר"ת ונקה נצר חסד) כ"ה דהיינו במל הנקראת כ"ה, וכמ"ש בפע"ח שער החנוכה. וידוע שחנוכה הוא לנגד יצחק שמספרו ח"פ הוי' והוא הח' ימים דחנוכה. (והוא ג"כ הגרות דחנוכה, כי יצחק תיקן מנורה בזהר תרומה דקל"ג, ודוחק לפרש שקאי על מנורה דבהמ"ק כי הרי המנורה דבהמ"ק היתה בדרום, ויצחק הרי הוא בשמאל צפון, ובמנורה דבהמ"ק הי' ז' נרות ויצחק הרי מספרו ח"פ הוי'. ולזאת מחוורתא שקאי על מנורה דחנוכה, שנר חנוכה מצותה בשמאל בחי' יצחק ויש בה ח' גרות). ויצחק התפלל על בני כמ"ש ויעתר יצחק לה לנכח אשתו, שהמשיך מהב' מזלות נצר חסד ונקה, שזהו שיש שם ב"פ מולא א' מפורש כמספר נכ"ח, ב' הר"ת דויעתר כו' אשתו, כמ"ש בל"ת להארידל פ' תולדות ע"ש. והוא שהמשיך בני מהמזלות, והבני שהמשיך הוא יעקב (כמ"ש כי ביצחק ולא כל יצחק) ותולדותו יוסף שזהו מה שיצחק מספרו ח"ם הוי' ויעקב ז"פ ויוסף ר' פעמים. הנה יעקב יוסף הוא מספר יג"ס הוי' לרמז על הי"ג ת"ד שמשם הוא הבני, והמשיך זה יצחק שמספרו ח"פ הוי' מהדיקנא. והנס החנוכה הי' מגזירת היונים שרצו להשכיחם תורתך כו', יון שמספרו ס"ו הוא הלעומת דהששים ושש נפש, שהששים ושש הם לנגד יעקב ויוסף כמ"ש בזה"ק פ' שמות ד"ט ע"ב.

שיעקב הוא בחי' תורה כמ"ש ויקם עדות ביעקב כו', וכן יוסף שהי' לו בן זקנים שמסר לו ההלכות דשם ועבר, וכתוב עדות ביהוסף כו'. הנה היונים רצו להשכיחם תורתך כו', ולכן הרגיל בנר חנוכה שהוא ההצלה מגזירת היונים הוויין לו בנים ת"ח בתורה. והעיקר הוא תושבע"פ, כי מה שרצו להשכיחם תורתך כו' הוא תושבע"פ שהיא בעל פה ולא בכתב, א"כ אם לא ילמדוה ישכחוהו לגמרי ח"ו, משא"כ בתורה שבכתב הרי נשאר בכתב עכ"פ א"ב א"א שתשכח לגמרי, כי הרי במשך הזמן יכולים ללמדה. וכן מ"ש כי לא תשכח מפי זרעו קאי על תושבע"פ שהיא בפי דוקא שימה בפיהם. והכריתת ברית הי' על תושבע"פ דוקא כמארז"ל ע"פ כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית כו'. והוא ההלכות של ש"ם עב"ר מספר ברי"ת. ובתושבע"פ גופא העיקר הוא תלמוד בבלי וגמרא דוקא, כי אין מורין הלכה מתוך המשנה. ובגמרא שהוא השקלא וטריא והסברות והפולפולים שבתורה הוא השימושה של תורה שגדולה שימושה יותר מלימודה. הנה בתלמוד וגמרא דתורה שבע"פ יש ג"כ ל"ו מסכתות שיש עליהם גמרא בתלמוד בבלי, והוא במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי, שבה נתגלו העמוקות דתורה כמ"ש מגלה עמוקות מני חשך, והוא בחי' והוי' יגיה חשכי שהוא הגרות דחנוכה שלמעלה מבחי' כי אתה נרי, כי נר חנוכה הוא מבחוץ להאיר את החשך, והיינו מה שדיני חנוכה הם רק בתושבע"פ דגמרא דוקא, והאמור במשנה בב"ק בנר חנוכה פטור, הנה שם אינו מיירי דיני נר חנוכה, רק דיני נזקין). והרגיל בנר חנוכה הוויין לי' בנים ת"ח בתושבע"פ דגמרא, והיינו מה שמסדרי הגמרא היו רבינא ורב אשי הנרמזו בפסוק עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריכם, כמארז"ל. אשי הוא אש י' והוא כמו האש והאור דנר חנוכה בחיי מנורה דיצחק. (וכמו. שיצחק הי' בן ס' שנה בלדת אותם כמו"כ רב אשי הי' ראש ישיבה במתא מחסיא ס' שנה, שבמשך הס' שנה הללו סידר את הב' מהדורות כדאיתא בפרשב"ם בב"ב. ובמתא מחסיא דוקא מספר ב"פ מנצפ"ך קס"ת הסופר שבמתנים בחי' גבורות. והיינו מה שגמרא ר"ת גבריאל מכאל רפאל אוריאל, שהראש הוא גבריאל, גבורה, כי תושבע"פ גמרא מלי עיקר בנינה מהגבורות, גבורי כח עושי דברו. והוא גם האש היוצא שב לבנין עיר סיחון מלשון רברר לי תשעים. ועיין לית ליוול בדרוש דבנות לוט. ואבינא הוא בינה מקור הגבורות בחיי יצחק). ורובה של סנהדרין המזכין בסנהדרי קטנה היו י"ב ביפו, ובסנהדרי גדולה לץ ופ"ו שענין הסנהדרין שמהם יוצא תורה לישראל כמ"ש עפ"י התורה אשר יורוך הוא ג"כ לבנין התושבע"פ דמלי (ולכן זקן ממרא חיובו הוא דוקא בדבר שפירושו מדברי סופרים כמו טוטפות דתפילין

וכדרז"ל) הנבנית מהגבורות. והמזכין הם גבורות ממותקות מהיכל הזכות שהוא היכל דגבורה, ונק' זכות שמזכה היפך דחובה דסט' דלעו"ז שלעומתו, ועיין בזהר פ' פקודי דרס"ה ע"א בהיכלא רביעאה דלעו"ז ע"ש. הנה בני הנמשכים ממזלא נמשכים אח"כ דרך היכל הזכות (כי בשרש, המזלא הוא הפנימיות דשערות הדיקנא, חכות הוא השערות עצמן, הנה מה שנמשך מפנימיות שבתוך השערות המזלא נמשך זה ע"י השערות זכות וכמובן)

(2) אור התורה בראשית ד"ה ויכולו. שבת פ"ו ק"ט ב' א"ר המנונא כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. י"ל ע"ד מ"ש בת"א פ' שמות בביאור ע"פ הבאים ישרש בענין כי משמא מיהב יהיבי משקל לא שקלי היינו סדר ההשתל' מאין ליש כו' משא"כ להתעלות מיש לאין הוא נפלא ביותר כו' וכמ"ש עוד מזה בלק"ת פ' פינחס בד"ה צו את בני"י (השני) בענין פ' ליתן זה יצרת לשחק בו כו' וא"כ ה"ז המתפלל ואומר ויכולו שמעיד על מע"ב זהו ביטול היש לאין לכן נעשה שותף שהרי הוא העושה עיקר המכוון שבשבילו נברא. ועוד שע"ז ממשיך גילוי התענוג עליון כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת בפ"י לעשות את השבת. וא"כ ע"י ויכולו ממשיך העונג עליון שהוא הנמשך ע"י ביטול היש לאין כמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון. וזהו ענין ההמשכה מחצר הפנימית הפונה קדים כו' עמ"ש מזה בת"א בד"ה ויקהל משה. לכן נעשה שותף כי ע"י המשכת ענג העליון שבשבת היא קיום העולם בששת יומין דחול שששה מדות שהם שי"ב מקבלים השפעתם מיומא שביעאה שהיא הבינה כמ"ש בזח"ב בשלח ס"ג ב' דהא כל שיתא יומין. ו"ק דז"א. מתברכין מיומא שביעאה שבת בינה שבה התגלות עתיק כנודע מעניין והחמישית לפרעה ביתא דאתפרעו בה כל נהורין בפ' ויגש דר"י ע"א. והמשכה זה בשבת זהו ענין וקראת לשבת ענג. אז תתענג על הוי'. ולכן האומר ויכולו גורם להמשיך בחיי ענג הנ"ל בבינה ומזה מתברכין כל שי"ב ג"כ וכמ"ש עוד בזהר יתרו פ"ח א'. וע"כ נעשה שותף ממש להקב"ה במע"ב. וזהו ויכולו. ויש לפרש ויכולו לשון שכלול המשכת היסוד דאימא בז"א ומז"א לנוק' וגם ל' עטרה בעטרה שעטרה לו כו' ולהיות בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה.

(3) יד אליהו מע' מנהגים רצח) (סד) ביום כ' לחדש אב, עושים התרת נדרים, שהוא ארבעים יום קודם ר"ה. **יחזקאל מ א.** בעשרים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגִלְתָּנּוּ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ בְּאַרְבַּע עָשָׂר לְשָׁנָה אֲחֵרָא אֲשֶׁר הִקְתָּהּ הָעִיר בְּעֶצְמָם | הַיּוֹם הַזֶּה הִיָּתָה עָלֶי יַד־יְהוָה וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה:

לקוטי תורה דרושי ר"ה נח עמוד א. (כי פסח שבועות סוכות הם כנגד ג' אבות אברהם הוא בחי' פסח לוישי ועשי עגות והוא חסד דרועא רבינא. שבועות מ"ת בקול השופר אילו של יצחק. וסוכות בחיי ויעקב נסע סכתה והמה תרין דרועין וגופא. וחנוכה ופורים הם ירכי קשוט וכ"ז הוא בחי' הגוף אבל ר"ה הוא בחי' ראש טבו נכלל חיות כל הגוף והוא כנגד אדם הראשון ויוהכ"פ נק' ג"כ ראש השנה בכתוב והוא בחי' נשמה ופנימיות. שבנחי הראש ג"כ יש פנימיות וחיצוניות וכ"כ בפע"ח שנסירת רוחכ" בסוד הפנימית ובראש השנה בסוד החיצונית וע' בזהר בפ' אמור (דצ"ו ע"ב) רישא וגלגלתא כו' ובמק"מ **לקוטי מהרי"ל פרשת ואתחנן.** ועתה נבאר הפסוקים, דהנה רש"י פירש על פסוק (במדבר כ, יב) לכן לא תביאו את הקהל וכו', קפץ ונשבע שלא ירבה בתפילה. והנה משה רבינו היה מתירא להתפלל הרבה על זה, ומי יודע מה הוא הרבה, לכך התפלל בעת רצון, ותיבת (ההוא) [ההיא] מורה על צירוף חודש אלול (משנת חסידים, מס' אלול פ"א מ"א), דהוא עת רצון, ובעת רצון מה שאתפלל לא יהיה הרבה.

לקוטי תורה להארי"ז ל"פ תצא עה"פ כא יג. ואח"כ ובכתה אבי זה הקב"ה ואמה זי כ"י כענין אחרי שובי נחמתי ותבכה על עונותי ירח ימים שהוא הודש אלול שהם ימים ולא שנים שהם זמן התשובה. **טור או"ח ר"ס תקפ"א** תניא בפרקי ר"א בר"ה אלול אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה שאז עלה לקבל לוחות אחרונות והעבירו שופר במחנ משה עלה להר שלא יטעו עוד אחר ע"ג והקב"ה נתעלה באותן שופר שנאמר עלה אלקים בתרועה וגו' לכן התקינו חז"ל שיהו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החדש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה.

(5) אגרת התשובה פרק ג. הנה, חֲמֵי הַמּוֹסֵר הָאֲחֵרוֹנִים נִחְלָקוּ בְּמֵי שִׁחְטָא חֲטָא אֶחָד פְּעָמִים רַבּוֹת; דְּיֵישׁ אֲמָרִים, שְׂצָרִיף לְהַתְּעֵנוֹת מְסַפֵּר הַצּוּמוֹת לְאוֹתוֹ חֲטָא פְּעָמִים רַבּוֹת פְּפִי הַמְּסַפֵּר אֲשֶׁר חֲטָא; כְּגוֹן הַמּוֹצֵיא זֶרַע לְבִטְלָה, שְׂמִסְפֵּר הַצּוּמוֹת הַמְּפֹרָשׁ בְּתִיּוּנֵי תְּשׁוּבָה מִהָאֲרִיז"ל הֵן פִּי"ד תְּעֵנִיּוֹת, וְאִם חֲטָא בְּזָה עֶשְׂרִים פְּעָמִים, עַל דְּרָף מְשָׁל – צָרִיף לְהַתְּעֵנוֹת עֶשְׂרִים אוֹ עֶשְׂרִים פְּעָמִים פִּי"ד, וְכֵן לְעוֹלָם, דּוּמְיָא דְקָרְבַן חֲטָא, שְׂחֵיב לְהִבְיָא עַל פֶּלַע פְּעַם וּפְעַם.

וְיֵישׁ מְדַמֵּין עֲנָן זֶה לְקָרְבַן עוֹלָה הַבָּאָה עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה, דְאֶפִּילוּ עֵבֶר עַל כְּמָה מִצְוֹת עֲשֵׂה – מִתְּפַר בְּעוֹלָה אַחַת, כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא פְּרָק קַמָּא דְנִבְחִים.

וְהַכְּרֵעָה הַמְּקוּבָּלַת בְּזָה, לְהַתְּעֵנוֹת ג' פְּעָמִים פְּפִי מְסַפֵּר הַצּוּמוֹת דְחֲטָא זֶה, דְהֵינּוּ, רַנִּיב צוּמוֹת עַל הוֹצָאוֹת שִׁכְבַת זֶרַע לְבִטְלָה, וְכֵן בְּשָׂאָר חֲטָאִים וְעוֹנוֹת. וְהִטְעַם

הוא, על פי מה שפכתוב בזוהר הקדוש סוף פרשת נח: "כִּי־יִנָּחַדְךָ בַר־נֶשֶׁךְ קוֹדֶשׁ־אֲבֵרֶיךָ־הוּא זִמְנָא תְּדָא עֶבְרִיד רְשִׁימוּ כו', זִמְנָא תְּלִיתָאֵה אֲתִפְשִׁט הֵהוּא כְּתָמָא מְסֻטְרָא דָא לְסֻטְרָא דָא כו'". לְכָךְ – צָרִיךְ מְסַפֵּר הַצּוּמֹת גַּם כֵּן ג' פְּעָמִים וְכו'.

6 משנת חסידים מס' תשובה. והמוציע זרע לבטלה יתענה פ"ד תעניות ויכוין במ"ב דע"ב טיפא עילאה והם מ"ב זוגים הרי פ"ד ויתן פרוטה לצדקה קודם כל תפילה לתקן מה שעוות במ"ב זוגים אלו.

7 לקוטי לוי יצחק הערות לתניא עמוד כט. צב, א, שורה ד"ה מהאריז"ל - "עשר או עשרים: תפס הדוגמא עשר או עשרים. הוא כי בהוצאות ז"ל שהוא טיפה. הפגם הוא במוח (כמ"ש לקמן בפ"ט) דהיינו בחכמה. והכמה היא אות י' דשם הוי', (כדלקמן פ"ד) כדמות טיפה. זהו עשר דהיינו י' (והיינו ג"כ מה שנקט לקמן ויתענה כעשר תעניות עד"מ בחורף א'. כעשר הוא ג"כ י'). אך י' במילואו יו"ד הוא עשרים זהו או עשרים.

8 אגה"ת פרק ט. ולפי שפגם הברית בהוצאת ז"ל ואצ"ל בעריות או שאר איסורי ביאה דאורייתא או דרבנן (כי חמורים ד"ס וכו') פוגם במוח לכן תיקונו הוא דיתעסק באורייתא דמחכמה נפקא.

11 אגה"ת פרק ג. וכל הי' ספירות נכללות ונרמזות בשם הוי' ב"ה. כי היו"ד שהיא בחי' נקודה לבד מרמזת לחכמתו ית' שהיא בבחי' העלם והסתר קודם שבאה לבחי' התפשטות וגילוי ההשגה וההבנה.

12 שם פרק ב. על יסוד זה, לימד האריז"ל לתלמידיו על פי חקמת האמת, מספר הצומות לכמה עונות נחטאים, אף שאין בהן פרת ולא מיתה בידי שמים, כמו, על הפעם – קנ"א תעניות וכו'; ואפילו על איסור דרבנן, כמו סתם יינם – יתענה ע"ג תעניות וכו'; וכן על ביטול מצות עשה דרבנן, כמו תפלה – יתענה ס"א תעניות וכו'.

שם פרק ג. ומפל מקום. כל בעל נפש הקפץ קרבת ה', לתקן נפשו להשיבה אל ה' בתשובה מעולה מן המובחר – יחמיר על עצמו להשלים על כל פנים פעם אחת כל ימי חייו מספר הצומות לכל עון ועון מעונות החמורים ששייבין עליהם מיתה על כל פנים, ואפילו בידי שמים בלבד, כגון להוצאות זרע לבטלה פ"ד צומות פעם אחת בימי חייו.

14 ראה הערה הקודמת.

17 תניא פרק ל. ומה לי בחי' סור מרע ומה לי בחי' ועשה טוב הכל היא מצות המלך הקדוש יחיד ומיוחד ב"ה.

18 תניא פרק א. ועוד, שהרי בפעם שעשה עונות נקרא רשע גמור [ואם אחר-כך עשה תשובה – נקרא צדיק גמור], ואפילו העובר על איסור קל של דברי סופרים – מקרי רשע, פדאייתא בפרק ב' דיבמות ובפרק קמא דנדה. ואפילו מי שיש בידו למחות ולא מוחה נקרא רשע [בפרק ו' דשבועות]. כל שכן וקל וחמור, במבטל איזו מצות עשה שאפשר לו לקיימה, כמו כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, שעליו דרשו רבותינו זכרונם לברכה: "כי דבר ה' בזה וגו' הפרת תפירת וגו'". ופשיטא דמקרי רשע טפי מעובר איסור דרבנן.

19 רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ב. ומה היא התשובה. הוא שיעזב החטא ויסירו ממחשבתו ויגמר בלבו שלא יעשהו עוד שצאמר (ישעיה נה ז) "יעזב רשע דרכו" וגו'.

20 אגה"ת פרק א. והנה, מצות התשובה מן התורה, היא עזיבת החטא בלבד (פדאייתא בגמרא פרק ג' דסנהדרין ובהשן-משפט סוף סימן ל"ד לענין עדות), דהיינו, שייגמור בלבו בלב ש'לם, לבל ישוב עוד לכסלה, למרוד במלכותו ותברך, ולא יעבור עוד מצות המלך חס ושלום, הן במצות עשה הן במצות לא תעשה. וזהו עיקר פירוש לשון "תשובה" לשוב אל ה' בכל לבו ובכל נפשו, לעבדו ולשמור כל מצותיו, כמו שפכתוב: "יעזוב רשע דרכו ואיש אנון מחשבותיו, וישוב אל ה' וגו'"; ובפרשת נצבים כתיב: "ושבת עד ה' אלקיך ושמעם בקולו וגו', בכל לבבך וגו'", "שובה ישראל עד ה' אלקיך וגו'", "השיבנו ה' אליך וגו'".

מכילתא יתרו כ ג. לא יהי' לך אלקים אחרים על פני למה נאמר לפי שנאמר אנכי ה' אלקיך משל למלך בער ודם שנכנס למדינה אמר לו עבדיו גזור עליהם גזרות אמר להם כשיקבלו את מלכותי אגזור עליהם שאם מלכותי לא יקבלו גזרותי לא יקבלו כך אמר המקום לישראל אנכי ה' אלקיב לא יהי' לך אני הוא שקבלתם מלכותי במצרים אמרו לו כן וכשם שקבלתם מלכותי קבלו גזרותי.

ברכות יג א. א"ר יצחק א"ר יוחנן א"ר יוסי בר' חנינא משום ראב"י כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל עליו הכתוב אומר ואת השלכת אחרי גויך אל תקרי גויך אל א גאיך אמר הקב"ה לאחר שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים.

21 רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ב. ומה היא התשובה. הוא שיעזב החטא ויסירו ממחשבתו ויגמר בלבו שלא יעשהו עוד שפאמר (ישעיה נה ז) "יעזב רשע דרכו" וגו'. וכן יתנחם על שעבר שפאמר (ירמיה לא ט) "כי אחקרי שובי נחמתי". ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שפאמר (הושע יד ד) "ולא נאמר עוד אלהינו למעשה דינו" וגו'. וצריך להתנדות בפפתיו ולומר ענינות אלו שפאמר בלבו:

לקוטי שיחות חלק יז עמוד 197. דער ביאור בכל זה: גלייך נאכן ברענגען די ברייתא פון סוף יומא, זאגט דער אלטער רבי (אין אגרת התשובה): והנה מצות התשובה מן התורה היא עזיבת החטא בלבד שישגמור בלבו בלב שלם לבל ישוב עוד לכסלה כו' ולא יעבור עוד מצות המלך כו'. פון דעם דיוק הלשון מצות התשובה מה"ת היא עזיבת החטא בלבד" איז מובן בפשטות, אז דער אלטער רבי איז דער מיט שולל אלע אנדערע ענינים (אויסער עזיבת החטא) אויך חרטה און - אין חובת הלבבות שטייט, אז אויך חרטה און וידוי, צוזאמען מיט עזיבת החטא (וקבלה על להבא), זיינען פון די גדרי התשובה; און אלס תנאי גדרי התשובה" רעכנט ער דארט אויס צוואנציק ענינים (אויך רבינו יונה אין שערי תשובה רעכנט אויס די דריי זאכן אלס יסודות התשובה", און צוואנציק ענינים אלס, עיקרי התשובה"); אבער פון דעם וואס דער אלטער רבי זאגט אז מצות התשובה איז עזיבת החטא בלבד" איז מוכה, אז דער אלטער רבי נעמט אן: הגם חרטה און וידוי זיינען פון גדרי התשובה" און יסודות התשובה", זיינען זיי אבער ניט עצם התשובה. עצם התשובה איז עזיבת החטא בלבד, און דעריבער איז מען מיט עזיבת החטא אליין יוצא מצות התשובה. ו. דער טעם פארוואס מצות התשובה איז בעיקר (ניט די חרטה על העבר כו', נאך) די החלטה גמורה בלב על להבא, ניט צו באגיין מער קיין זינד - איז ווייל מצות התשובה באשטייט אין דעם וואס זיי דארף אויפטאן אין מענטשן מאכן ולהבא: ער זאל ווערן אויס רשע און ווערן א צדיק גמור; אבער ניט בנוגע דעם עבר, אז אים זאל נמחל ווערן און נתכפר ווערן דער חטא וואס ער האט געטאן פריער. ד. ה. בפועל קומט דורך תשובה (אויך) די כפרה אויפן עבר, אבער עס איז ניט קיין חלק פון עצם התשובה. ויתרה מזו י"ל: עס איז נאר וואס רצה הקב"ה אז בשעת דער מענטש וועט טאן תשובה וועט ער עם מכפר זיין. [און דעריבער, אפילו רבינו יונה, וואס לפי שיטתו איז חרטה על העבר און וידוי פון יסודות התשובה" (כנ"ל ס"ה), רעכנט ער אבער ניט אין דעם די בקשת כפרה. בקשת כפרה איז אן ענין פון תפלה, ביים תשובה טאן בעט מען אויך ביים אויבערשטן ער זאל מכפר זיין די חטאים;

דאס איז אבער ניט מגדרי התשובה]. נאכמער: ס'איז אפילו ניט קיין תוצאה הכרחית פון תשובה - ועאכו"כ אז ס'איז לגמרי ניט מעכב בתשובה; ווי ס'איז מוכה פון דעם, אז ס'זיינען דא אזוינע עבירות ביז ווי בא על הערוה והוליד ממנה ממזר" - וואס ווערן ניט נתכפר אפילו דורך יו"כ און יסורים כו' און אעפ"כ, גלייך ווי ער טוט תשובה ווערט ער אויס רשע, ער איז עושה מעשה עמך

22 חלקת מחוקק אה"ע סל"ח סקמ"ד. אעפ"י שאנו רואין הגזילה עדיין בידו ולא מקרי בעל תשובה עד שישליך השרץ מידו מ"מ כיון שהסכים בדעתו להשיב נקרא ג"כ צדיק ומידי ספק קידושין לא נפקי.

23 זוהר חלק א קכט עמוד א. וכל טיבו. זכאין אינון מאריהון דתשובה דהא בשעתא דהא ביומא דהא ברגעא דהא קריבין לגבי קודשא בריהי דהא, מה דלא הנה הכי אפילו לצדיקים גמורים דאתקריבו גבי קודשא בריהי דהא בכמה שנין.

24 קדושין מט: "על מנת שאני צדיק" - אפילו רשע גמור - מקודשת, שפא הרהר תשובה בדעתו. **שולחן ערוך שם סעיף לא.** ע"מ שאני צדיק אפי' רשע גמור הרי זו מקודשת מספק שמא הרהר תשובה בלבו: **אור זרוע ברכות קיב.** סור להסתכל בדמות אדם רשע ופסול לכל עדות שבעולם עכ"ל. ולא שנה הורג במזיד ול"ש הורג בשוגג שיש לימנע ממנו אם אינו שב בתשובה. אבל אם שב בתשובה הרי הוא צדיק גמור מיד אע"פ שעדיין לא עשה שום דין **לקוטי תורה דברים.** אבל בעוה"ז ע"י תשובה ומע"ט יוכל להמשיך גילוי עצמות א"ס ב"ה ממש, ועוד זאת ישים אל לבו שבעוה"ב א"א לעלות רק בהדרגה כף הקלע וגיהנם ג"ע תחתון נהר דינור ג"ע עליון כו' כמשפט הראוי לפי שהוא מבחי' ממלא, אבל בעוה"ז יכול להשתנות מן הקצה אל הקצה | מיד כרגע עד שלדינא המקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק גמור מקודשת | אפי' הוא רשע גמור שמא הרהר תשובה כו', והיינו מפני שיש הארת הסובב ומטעם זה ארו"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז כו' וזהו מרב כל פי' למעלה מעוה"ב הנק' כל (עמ"ש בד"ה מנורת זהב), ולכן יהיה ואהבת בכל נפשך במס"נ ולא מסירת הגוף בלבד והתכלית להמשיך א"ס ב"ה הסובב למטה והיינו ע"י תורה ומצות.

25 לקוטי תורה נצבים מהעמוד ג. ב והנה כתיב תמים תהיה עם ה' אלהיך. פי' כשיהיה הוי' נמשך להיות אלקיך דהיינו ע"י המצות אזי תהיה תמים ושלם בכל אברי

הנפש [וע' בזהר פרשה שלח דקס"ו א' קס"ג ב' וברע"מ פ' פנחס דף ר"ל סע"א]. משא"כ אם חיסר מצוה א' או פגם בה הרי נעשה מחוסר אבר, כי שלימות אברי הנפש תלוי בהמשכת אברין דמלכא שהן המצוות שהן הן חיות אברי הנפש ובלעדן אין להם קיום וחיות. אך אם כבר חטא על הנפש ופגם באיזה מצוה הן שעבר על ל"ת או שביטל מ"ע וצריך לתקן הפגם והחסרון מה תהיה תקנתו, הנה ע"ז נאמר כי המצוה הזאת דקאי על התשובה דלעיל מיניה כתיב כי תשוב אל ה' כו' כי תשובה תשוב ה' וה' זו יש בה מילוי יו"ד והיא המצוה אשר אנכי מי שאנכי מצוך כו' [וכ"כ בר"ח פ"א משער התשובה בשם הרמב"ן דפסוק כי המצוה הזאת קאי על מצוות התשובה]:

26 רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד. וכן פל' העולם קציו ופאי וקציו חייב. קטא קטא אקד הרי הכריע את עצמו ואת פל' העולם פלו לכף חובה ונגרם לו השקתה. עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת פל' העולם פלו לכף זכות ונגרם לו ולקה תשובה והצלה שפאמר (משלי י כה) "וצדיק יסוד עולם" זה שצדק הכריע את פל' העולם לזכות והצילו.

לקוטי תורה במדבר ה עמוד ב. כמ"ש באדר"נ פל"א וכמו שיש בעולם ד' יסודות אש רוח מים עפר כך יש בנפש האדם ד' יסודות. (ועיין בע"ח שמ"א פ"ג שד' יסודות הם ד' אותיות הוי"ו וכ"כ במא"א אות ד' סכ"ד ושהם ג"כ ד' עולמות אבי"ע). וכמ"ש גם את העולם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף (בקהלת סי' ג' י"א) פל' שהעולם הוא נתן בלבם של בני האדם דהיינו ד' יסודות שלו וכל העולם תלוי באדם כשיתקן ד' יסודות שלו בזה הוא מתקן את כל העולם כולו (ועיין בזהר פ' מקץ דקצ"ה ע"ב)

ד"ה וכל העם ת"ש פרק ב. ובאמת הרי ע"י קיום חתומ"צ פועל הזדככות בכללות החומר' של העולם והיינו דלבד זאת מה שפועל ההזדככות בהדברים שהמצוות מלוכשות בהם הנה לבד זאת פועל הזדככות בכללות החומר' שבעולם וכמ"ש גם את העולם נתן בלבם העלם כתיבך התהוות העולם הוא ע"י העלם האור, והכוונה הוא שע"י חתומ"צ מסירים את ההעלם ופועלים כללות ההזדככות בעולם.

27 רמב"ם שם פרק ב הלכה ד. מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בכי ובתחנונים ועושה צדקה כפי פחו ומתרחק הרבה מן הדבר שקטא בו ומשנה שמו פלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותו המעשים ומשנה מעשיו פלו לטובה ולדרה ישרה

וגולה ממקומו. שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להפגע ולהיות ענו וישפל רוח:

28 חניא בהקדמה ג עמוד ב. אלא אפילו בספרי היראה אשר יסודותם בהררי קודש מדרשי חז"ל אשר רוח ה' דבר במ ומלתו על לשונם ואורייתא וקב"ה כולא חד וכל ששים רבוא כללות ישראל ופרטיהם עד ניצוץ קל שבקלים ופחותי הערך שבעמינו ב"י כולהו מתקשראן באורייתא ואורייתא היא המקשרת אותן להקב"ה כנודע בזה"ק הרי זה דרך כללות לכללות ישראל ואף שניתנה התורה לידרש בכלל ופרטי פרטות לכל נפש פרטית מישראל המושרשת בה הרי אין כל אדם זוכה להיות מכיר מקומו הפרטי שבתורה.

חגיגה ו: ורבי עקיבא אומר: פללות ופטרות נאמרו בסיני,

29 דרך מצותיך מצוות אהבת ישראל כה עמוד ב. ועד"ז יובן ג"כ בנשמות ישראל שהם קומה שלימה ביחד דהיינו נשמת אדה"ר שהיא כללותם והגם שיש בה רמ"ח איברים מיוחדים הרי הם כלולים זה מזה וכמו עד"מ בגוף אחד שהגם שהוא בהתחלקות ציור איברים ראש ורגלים וידיים וצרפנים מ"מ כל אי כלול מזולתו שביד יש חיות מעין הרגל ע"י הוורידים שנמשכו בו וכן בשאר כל האיברים וכנודע שמרפאים אבר א' ע"י הקזה בחבירו מצד עירוב הדמים וההתכללות הזאת באיברי הגוף ובחיות הנפש שבהם הוא מחמת כללות החיות שכולל כולם שהוא המאיר במוח שבראש שממנו נתפרדו כל א' לעצמו והוא כולל כולם ד"מ ההיולי כידוע ולכן המוח הוא המרגיש כל כאבי הרמ"ח איברים וכאב היד עם הרגל שוים אצלו אדרבה לפעמים ירגיש המוח יותר כאב מכה שבצפורן מכאב מכה שביד כנראה בחוש, ועד"ז ה' ההתכללות ברמ"ח איברי נפש אדה"ר זה מזה מחמת מקור חיי נפשו שהוא מבחי' חכמה עילאה דאדם העליון בחי' א"ס ב"ה ששורה ומתייחד בחכמתו שהוא וחכמתו א' ולכן נאמר בני בכורי וכמו הבן שהוא טפה ממוח האב.

30 נזיר מב: איתבייה אפני: פהן שקהיה לו מת מונח על כתיפו, והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו, יכול יהא חייב — תלמוד לומר: "ולא יחלל", כמי שאינו מחולל, יצא זה שהוא מחולל ועומד

אגרת התשובה פרק ז. ואף מי שלא עבר על עון כרת וגם לא על עון מיתה בידי שמים שהוא הוצאת ז"ל וכה"ג אלא שאר עבירות קלות. אעפ"כ מאחר שהן פוגמים בנשמה ונפש האלקית וכמשל פגימת ופסיקת חבלים דקים כנ"ל. הרי בריבוי החטאים יכול להיות פגם כמו

בלאו אחד שיש בו כרת או מיתה. ואפ' בכפילת חטא אחד פעמים רבות מאד. כמו שהמשיל הנביא החטאים לענן המאפיל אור השמש כמ"ש מחיתי כעב פשעך הם עבירות חמורות [המבדילים בין פנימית השפעת שם הוי' ב"ה לנפש האלקית. כהבדלת ענן עב וחשך המבדיל בין השמש לארץ ולדרים עליה עד"מ. וכענן חטאתך הן עבירות קלות שאדם דש בעקביו המבדילים כהבדלת ענן קל וקלוש עד"מ. והנה כמו שבמשל הזה אם משים אדם נגד אור השמש בחלון מחיצות קלות וקלושות לרוב מאד הן מאפילות כמו מחיצה אחת עבה ויותר. וככה ממש הוא בנמשל בכל עונות שאדם דש בעקביו ומכ"ש המפורסמות מדברי רז"ל שהן ממש כע"ז וג"ע וש"ד. כמו העלמת עין מן הצדקה כמ"ש השמר לך פן יהי דבר עם לבבך בליעל כו' ובליעל היא עע"א וכו'. והמספר בגנות חבירו היא לה"ר השקולה כע"ז וג"ע וש"ד וכל הכועס כאלו עע"ז וכן מי שיש בו גסות הרוח. וכהנה רבות בגמרא. ות"ת כנגד כולן כמארז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז וכו'.

31 אגה"ת פרק ג. והכראה המקובלת בזה להתענות ג"פ כפי מספר הצומות דחטא זה. דהיינו רנ"ב צומות על הוצאות שז"ל וכן בשאר חטאים ועונות. והטעם הוא עפ"י מ"ש בזוה"ק ס"פ נח כיון דחב ב"נ קמי קודב"ה זמנא חדא עביד רשימו כו' זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא דא כו'. לכך צריך מספר הצומות ג"כ ג"פ וכו'.

32 זוהר חלק א עג: תא חזי, פיון דחב בר נש קמי קודשא פריף הוא זמנא חדא עביד רשימו. וכד חב ביה זמנא תניינא אתתקף ההוא רשימו תיר. חב ביה זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא דא, קדין פתיב נכתם עונגה לפני.

תורת לוי יצחק למסכת סנהדרין עמוד קעג. (ודע שהאמור ביומא שם שלישי מוחלין לו רביעית אין מוחלין לו. לכאורה הוא סותר להאמור בזה"ק ס"פ נח דע"ג ע"ב חב בי' זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטי דא לסט' דא כדין כתיב נכתם עונגך לפני ע"ש, הרי משמע שגם בשלישית אין מוחלין לו, י"ל בזהר מיירי כשלא עשה תשובה בפעם ראשונה ושני', אז בפעם הג' נכתם עונג לפני, וביומא מיירי כשעשה תשובה בפעם ראשונה ושני', אז מועיל תשובה בפעם שלישית ג"כ, ומוכרח לומר כן, כי אם לא עשה תשובה איך מוחלין לו בפעם ראשונה ושני וד"ל).

33 עירובין יג: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים: הלכה כמותנו, והללו אומרים:

הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: אלו נאלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו נאלו דברי אלהים חיים, מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותנו? מפני שנוחין ועלובין היו,

ברכות י: בית שמאי אומרים: בערב — כל אדם יטה ויקרא. ובפקר יעמוד, שנאמר: "ובשכבה ובקומה". ובית הלל אומרים: כל אדם קורא בדרפו. שנאמר "ובלכתה בדרך". אם פן למה נאמר "ובשכבה ובקומה" — בשעה שפני אדם שוכבים ובשעה שפני אדם עומדים. אמר רבי טרפון: אני הייתי בא בדרך והטתי לקרות כדברי בית שמאי. וספנתי בעצמי מפני הלכתי. אמרו לו: כדי הייתי לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל.

אגה"ת כאן. פרק ג והנה חכמי המוסר האחרונים נחלקו במי שחטא חטא א' פעמים רבות. דיש אומרים שצריך להתענות מספר הצומות לאותו חטא פעמים רבות כפי המספר אשר חטא. כגון המוציא זרע לבטלה שמספר הצומות המפורש בתיקוני תשובה מהאריז"ל הן פ"ד תעניות ואם חטא בזה עשר או עשרים פעמים עד"מ צריך להתענות עשר או עשרים פעמים פ"ד וכן לעולם. דומיא דקרבת חטאת שחייב להביא על כל פעם ופעם. ויש מדמין ענין זה לקרבן עולה הבאה על מ"ע דאפ"י עבר על כמה מ"ע מתכפר בעולה אחת כדאי בגמ' פ"ק דזבחים. והכרעה המקובלת.

34 אגה"ת פרק ג. מפל מקום, כל בעל נפש הקפץ קרבת ה', לתמן נפשו להשיבה אל ה' בתשובה מעולה מן המובחר — יתמיר על עצמו להשלים על כל פנים פעם אחת כל ימי חייו מספר הצומות לכל עון ועון מעונות החמורים שחייבין עליהם מיתה על כל פנים, נאפילו בידי שמים בלבד, כגון להוצאות זרע לבטלה פ"ד צומות פעם אחת בימי חייו. ויכול לדחותן לזמנים הקצרים בחורף, ויתענה כעשר תעניות על דרך משל בחורף אחד, או פחות, ויגמור מספר הפ"ד צומות בט' שנים, או יותר — כפי כחו (וגם, יכול לאכול מעט כג' שעות לפני נץ החמה, ונאף על-פייכן נחשב לתענית אם התנה פן). ולתשלום רנ"ב צומות כנזכר לעיל — יתענה עוד ד' פעמים פ"ד עד אחר חצות היום בלבד, דמיקשב גם פן תענית בירושלמי, וב' חצאי יום נחשבים לו ליום אחד לענין זה. וכן לשאר עונות פיוצא בהן, אשר כל "לב יודע מרת נפשו", וקפץ בהצדקה:

36 רמב"פ הלכות דעות פרק ד הלכה יט. שכבת זרע היא פח הגוף וסניו ומאור העינים וכל שמתצא ביותר הגוף פלה וכחו פלה וסניו אוכדים.

38) ראשית חכמה שער הקדושה פרק יא קסז עמוד ג. טז) וכאשר נסבך שני המאמרים, מתוכם יצא פננתנו בבאור, כי לכל הפרושים, - מתניף קדוש הם רמ"ח איברים; שלכך נזכר מתניף בלשון רבים, להורות על רמ"ח איברים. ומה שאמר בפירשת נח שערות דבר הוא ערות דבור, ומה שאמר בפירשת אחרי מות שערות דבר היא השכינה - הכל אחד. כי הפוגם בערות דבור פוגם בה, פי ממנה הדבור. והינו מה שהתחיל המאמר באמרו: "פי ידו"ד אלהיה מתהלך" - דא נקבא. ועל פרחנו צריכין אנו לומר, לפי דרכנו שפרשנו והיה מתניף קדוש שהם רמ"ח, שגם מתהלך בקרב מתנהג הוא מתנהג הגוף, שכלל הרמ"ח הם מתנהג אחד, שבהם שורה הנשמה. והנשמה, כיון שהיא באה מאצילות קדשא בריה הוא ושכינה, והיא מתהלכת בתוך הגוף, והנשמה אין לה חיים להוציא פח הדבור אלא כפי מה שהשכינה משפעת, כי הנשמה חוט משוף מלמעלה משני מדות אלו, כאמרו: "כי חלק יי עמו", ואי אפשר להפריד החלק משרשו נמצא, שפיון שהנשמה למטה, שידו"ד אלהיה הם ממש מתהלך בקרב מתנהג. והינו ידו"ד אלהיה - קדשא בריה הוא ושכינתה, שמהם אצילות הנשמה. והם קול ודבור. והטעם שאמר מתהלך, ולא אמר מתהלך: מפני שהעקר באדם הוא הדבור, והקול נטפל אליו, לכן אמר מתהלך. וכן מקום עבור הנשמה הוא בה, והיא האם היולדת אותה, והיא המגדלת הבנים, לכן היא העקר לענין זה. ולכן אמר: ולא יראה בה ערות דבר' לא יראה השכינה, שהיא מתהלכת בתוך קרבה, על דרך שפרשנו שהיא הנשמה וכו', שתוציא פחה לבטלה ולמקום ערוה, דהינו הדבור, ולכך אמר בערות דבור מאים מכלא, מפני שהוא פגם בשכינה ובנשמה כ"אי בבחינה רוחנית, שהדבור רוחני יותר מהמעשה, כדפרשנו לעיל (אותיות-ד) בענין מי האיש הקפץ חיים". ואמר: והנה מתניף קדוש' - שיהיו רמ"ח איברים בצד הקדשה, ולא יטמאו, כמו שאמר בפירשת אחרי מות: רמ"ח שפין בגופא, וכלהו אסתאבו. ואין לה עון שייטמאו רמ"ח איברים כלם כמו בעון הקרי, שהזרע יוצא מכל רמ"ח איבריו, וכלם מטמאים ברוח הטמאה מלילית השורה עליו. ובנה מדקדק ענין ולא יראה בה ערות דבר. פרוש: לא יראה בה בגופה ערות דבר. כי בהיות השכינה פגומה, שאמה פגמת מראה - הפגם שבה בגופה, והערוה - שהיא לילית, וערות דבר' שורה עליה, ואז השכינה מסתלקת ממך. והינו ושב מאחריה, פי "לא יגרה רע".

שם פרק יז רד עמוד ד. עוד פתב מורי עליו השלום כו בענין ניהי ער בכור יהודה ואונן, שנגמר בהם: ונמיתם יי (ופרשו רבותינו ז"ל מכאן, שהמוציא זרע לבטלה חייב מיתה לשמים. והטעם הוא כדפרשנו: שהטפה היא היוצאת לבטלה, כיון שלא באה בנקבה, מיד החיצונית

מזמנת שם, ולזקחת תמום הרע ההוא, ועושקת הנשמה שהיתה ראויה לבוא בטפה ההיא, נמצא, שיש ביד החיצונית כל אותם הנשמות הראויות לבוא באותם הטפות. וכאשר האדם נושא אשה ולא עשה תשובה הראויה, החיצונית מזמנת שם אותם הנשמות הטהורות העשוקות בידה, ובניו מתים כשהם קטנים בתקפא דאמהון כח, כדפרשו בסבא, ובהיותו מצטער במיתת בניו מתפכר לו מה שהיה חייב מיתה לשמים, שהרי גם כן הוא מת בקצת. ובלבד שיעשה תשובה מכאן ואילך. ועל הענין הזה נאמר: "גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים". וכן מה שפרשו רבותינו ז"ל, שהעמקנו בראש הפרק "שחטי הילדים" (ישעיה כז, ה), שנה שוחט בניו ממש, וכדפרש הרשב"י עליו השלום בפירשת נחיי שהעמקנו לשונו לעיל ולכן אינו רואה פני שכינה, שאין שכינה מתגלה לו כמו שמתגלה לשאר הצדיקים, אלא אם יעשה תשובה הראויה, כמו שיתבאר. עד כאן קצור פננתו.

של"ה שער האותיות צט. אבל הזרע שהוא שורש ומקור כל קומת האדם, ומהזרע מתהווה האדם, אף שהתגלה באבר פרטי, דהיינו בשרשו הוא במוח, ואח"כ בירידתו דרך חוט השדרה יוצא לחוץ דרך פי האמה ושם נתגלה, מכל מקום הוא כח כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו וכל שיעור קומתו. ע"כ אף אם עושה תשובה באבר הפרטי הזה, ועושה סיגופים ושומר את המקום הזה שלא יפגמו והוא קדוש וטהור, מכל מקום ניטמא כל שיעור קומתו. וצריך להמציא תיקון לכל שיעור קומתו, הן בסיגופים כאלו היה חוטא בכל אבר ואבר, והן בקדושה יתירה לקדש כל אבר ואבר, ואז ושב ורפא לו:

39) ראשית חכמה פרק טז, ר עמוד ד. הנה השם יתברך אמר בתורה (שמות כח, י): "שארה כסותה וענתה לא יגרע". ועונה האמורה בתורה מפירשת בגמרא, כי העונות משפנות כפי סדר כל בני אדם. ועכשו נניח לדבר בעונת שאר בני אדם, ונדבר בעונת תלמידי חכמים הראויה, שהיא מלילי שבת לילי שבת. ועל זה נאמר "אשר פרו יתן בעתו" זו היא עונת תלמידי חכמים. ודע: זרע האדם הוא חיי גופו ומאור זהרו, כי הוא הדם המבחר ונתן אשר בגוף; שאילו לא היה פן, לא היתה צורת אדם בו. אז הנה הזרע הוא מחלקי הגוף, ויש לו חלק מכל איבר ואיבר. כי בידוע שלא ינלד און מעין ולא עין מאון, רק כל איבר נמשך מטבע איבר דומה לו. כמו שלא יצמח מזרע החטה פולין ועדשים, ולא מזרע אדם תמור או שור או שנה. וכל איבר ואיבר וכל צורה וצורה יש לו טבע מיוחד וכח ידוע שממנו נולד. ואין לחוש לסומא שמוליד פקח, פי פח האיבר מצוי בטבע הכללי שבגוף. ואם פן, הזרע הוא חלק מכל איבר ואיבר

מאיברי הגוף, ולכן אין ראוי לאדם להיות מצוי אצל אשתו פתחגול, כי אז הנה פחו תשש, ומאור עיניו מתמעט, וכל חלקי איבריו הולכים ונדלים. אכל בהיות החבור בעונה הדיועה, שיהיה מליל שבת לליל שבת, שיהיה סוד החזרת הגלגלים פנים ואחור בשבעת ימי השבוע, אז יוכל להשפיע פח בזולתו והוא לא יחסר דבר, שיהיה נחלש עליו חלשה נראית, לפי שפבר קבל פח שיוכל להשפיע ממנו. ולפיכך אומר: "אשר פרו יתן בעתו", והינו מליל שבת לליל שבת, וסמיה לה "ועלהו לא יבול". פלומר: והיה החבור לשם שמים, ויבוא לידי גמר מעשה.

40) המשך שמח תשמח תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז עמוד רס"ט. אמנם בחיי שפע הב' הוא בחי' השפעה גשמי' ביחוד דו"ן דהטפה הנמשכת ממוח האב עם היות שהיא טפה גשמי' מכל מקום הרי היא נמשכת מעצם מוח האב, והיא בבחי' שפע עצמי. וכן הוא ברוחני' הטפה נמשכת מעצם ומהות כח המשכיל כמו שהוא בעצם קודם שיתפשט בבחי' התחכמות כו', לכן בהשפעה זו הרי מתהווה מוחין אצל הולד עם נפש שכלית להשכיל כל מיני שכל בדומה למהות כח המשכיל של האב, עד שיכול להיות שיהי' גם יפה כח הבן מכח האב כו', והינו משום דבהשפעת הטפה נמשך בזה כל עצמות העלם הנפש של האב אשר מצד להתגלות ממנו כו', רק ההגבלה היא בהגילויים שכבר נתגלו ממנו גם בבחי' שלימות הנפש יש בו הכל ואין שיעור והגבלה כלל להגילויים שיכולים ההמשכה הנעלמת יש בזה הגבלה באיזה אופן נמשך כו' כנ"ל, אבל מצד הנפש יכול להיות הגילוי באופן אחר כו', ולכן הגם שבהאב נמשכה ההמשכה הנעלמת בכח המשכיל על דרך משל באופן כזה וכזה מכל מקום בהשפעתו לבנו על ידי הטפה להיותה נמשכת מהעלם עצם הנפש שלמעלה גם מההמשכה הנעלמת, יוכל להיות שיהי' המשכת ההמשכה הנעלמת באופן נעלה יותר מהמשכתה אצל האב כו', (וזה תלוי בזכות האב וכנ"ל דאופני הגילויים י"ל שתלוי בזכות כו') הרי דבהשפעת הטפה נמשך עצם כח האם עד שגם העלם עצם הנפש נמשך בהשפעה זו כו'.

לקוטי שיחות חלק ח עמוד 154. ז. איז דער ביאור אין דעם : דער חטא פון ביאות אסורות איז הארבער פון אנדערע עבירות, דער- מיט וואס ביאה" פארנעמט דעם גאנצן מענטשן און נעמט זיך פון נפש ווי זי איז העכער פון כחות הגלויים [וואס דערפאר קען מען מוליד זיין א בן וואס האט אלע כחות הנפש, ביז עס קען זיין יפה כח הבן מכח האב", ווארום די הולדה נעמט זיך פון עצם הנפש ווי זי איז העכער פון כחות הגלויים - און בעצם נפשו איז דאך דער אב שלם בכל כחותיו], **הערה (35)**

המשך שמח תשמח תרנ"ז ע' 93 (סה"מ תרנ"ז ע' רסט). דזהו יפה כח הבן מכח האב, שגם מה שיפה כח הבן" הוא מכח (העצמי של) האב" קומט דאך אויס, אז דורך א ביאה אסורה ר"ל טראגט מען אריין אן ענין עצמי אין קליפה (ניט ווי ביי אנדערע עבירות, וואו דער חוטא איז מכניס אין קליפה בלויז יענע כחות פון נפש האלקית וועלכע זיינען שייך צו דער פעולה פרטית). אבער נאך הארבער איז דער חטא פון בועל ארמית, ווי דער לשון: יש בו הפסד שאין בכל העריות כמותו". ווייל מיט יעדן אנדערן חטא. אפילו פון עריות, גייט מען ניט איבער די גבולות" וועלכע דער אויבער- שטער האט אויפגעשטעלט בין ישראל לעמים (וואס אויך זיי זיינען אין טבע הבריאה, בדוגמת ויבדל גו' בין האור ובין החשך").

41) סידור עם דא"ח קטו עמוד ב. כי ענין המילוי ידוע שהוא ענין בחי' ההתגלות לחוץ מתוך ההעלם שזהו כשצריך להשפיע לזולתו דוקא כמו לגלות בדבור לזולתו וכיוצא אז נמשך בחינת אותיות יתירים כמו אות י' הנה אות יוד בעצמו ומהותו רק נקודה א' והמילוי שלו אותיות ו"ו היינו כשצריך לומר אות יוד בדבור לזולת- אזי ניתוספים בהכרח אותיות ו"ד משא"כ יוד הנכתב או כמו שהוא במחשבה אינו אלא אות א' כצורת נקודה א' בלבד וא"כ הרי עיקר אותיות ו"ד שביוד הוא רק בחי' גילוי ההעלם כשבא האור והשפע למטה לנבדל מן העצמות כי לעצמו א"צ פי' לאות י' וכה"ג באות הו" (אך הנה גם קודם שיצא לדבור הרי הי' אותיות ו"ד ביו"ד רק שהיו בהעלם כלולי' בו ובדבור יוצאים לגילוי וע"כ נק' המילוי בבחי' העלם ועיבור כי יש בכלל מאתי' מנה כו' וביציאתו לגילוי מאיר למטה כו').

שם קנט עמוד ב. הנה ענין המילוי ידוע שאינו אלא כדי לפרש הדבר לזולתו אבל לעצמו אינו צריך לבחי' המילוי כלל כמו אדם ששמו אברהם וכיוצא כשהוא לעצמו יודע מה שמו ואינו צריך כלל לפרש את שמו איך הוא אך כשיקראנו חבירו צריך שיפרש את שמו וענין הפי הוא שיפרש ויבאר כל אות ואות משמן בכדי שידע זולתו כמו אות א' דאברהם הן ג' אותיות אלף ויש כאן ח' אותיות וכשיפרש האותיות דאלף למד פא יצטרך לפרש עוד מלויין ונק' מילוי דמילוי כו' וכמ"ש במ"א. והנה כל מה שיתרחק מעצמו יותר יותר צריך פי' ופי' כו' ולפ"ז כל שקרוב לעצמו יותר יותר יהי' ריבוי האור ומיעוט האור כידוע דהאותיות והצירופים הן הכלים וכל שקרו לעצמו יותר א"צ אותיות רק מעט ובריחוק יותר צריך לצירופי אותיות רבות שהן ריבוי הכלים ומיעוט האור לפי שמתחלק האור לרבות חלקים כו' במיעוט אחר מיעוט כו' וכת"ש במ"א וזהו ענין המילוי שצריך לפרש

אותיות אלף באותיות אלף למד פא כנ"ל שאינו אלא בריחוק מעצמותו וכל שנתרחק יותר צריך עוד מילוי למילוי זה כו' וד"ל.

שם קצב עמוד ב. ולהבין ביאור הדברים הנה יש להבין תחלה ענין המילוי דהנה עד"מ כאשה עוברה שהולד המעובר בתוכה בהעלם בבטנה ואח"כ יוצא לידי גילוי כשנולד: כן הוא ענין המילוי באותיות דהנה עד"ד דוגמא כאשר רוצה האדם לדבר בפיו אות היות שממנו נשמע ג' אותיות יוד וין דלת אבל היות עצמו הכתוב בכתיבה הוא רק אות א' בלבד בצורת נקודה א' כו' וא"כ מובן שצורת היות כמו שהוא בעצם אינו אלא נקודה א'. אך כשצריך להזכירו לזולתו בדיבור יתוספו עוד ב' אותיות ויו דלית כדי לפרש לזולתו מהו היות. אבל כמו שהיות בפ"ע א"צ כלל להוספת אותיות הללו וין דלית כו' והנה עכ"ז הגם שהיות בעצמו אינו אלא נקודה א' מ"מ מאחר שכאשר צריכים לבארו ולפרשו היטיב יתוספו בו ב' אותיות דויו דלית א"כ בהכרח לומר שמציאות אלו האותיות דויו דלית היו ביות בתחילה אלא שלא הי' צריך לגלותו כמו שהוא עדיין בפ"ע רק כאשר יבא במבטא בלבד יתגלו מטעם שצריך לזולתו לפרשו ולבארו כו' וזה ההעלם שהיו האותיות הללו דויו דלית בהעלם ביו"ד קודם שיצאו במבטא בגילוי נקרא בשם מילוי כמו משל העובר שהוא בהעלם בבטן אמו ואח"כ יצא לידי גילוי ממש כן ונמצא מובן מזה המילוי שאין המילויים נחשב מבחי' עצמות אלא רק דבר נוסף על העצמות כשצריך לבא לידי גילוי לזולתו בלבד כו' (ויש ענין מילוי בהיפוך שהמילוי הוא העצמות כו' כמו עד"מ כשהשכל מעובר בהעלם במדות אעפ"י שהשכל מקור המדות וממנו נמצאו כו' וד"ל).

42) עיין הערה 7.

43) תנחומא פקודי ג בתחילתו. דְּבַר אַחַר, כְּתִיב: ה' בְּחֻמֵּי יְסֵד אֶרֶץ נְגוֹ' (משלי ג, ט) וְאָמַר: וְאִמְלֵא אֶתֹּר רֹחַ אֱלֹהִים בְּחֻמֵּי (שמות לא, ג). לְלַמֶּדְךָ, שֶׁהַמְּשָׁפֵן שְׂקוּל כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם, וּכְנֶגֶד יְצִירַת הָאָדָם שֶׁהוּא עוֹלָם קָטָן. **תיקוני זוהר תס"ט.** תליא מלתא, דהא מזליה גרים ליה, ומה דאמר אי בעית דאחריב לעלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני בודאי הכי שמענא דכל צדיקא וצדיקא אית ליה עולם בפני עצמו ודא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן, ובגין דא אמר אי בעית דאחריביה לעלמא ואייתי ליה גופא אחרא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני,